

Міністерство освіти і науки України

Конкурсна робота на тему:
«Інформаційна культура як технологія
працівників соціальної сфери»

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В ПРАЦІВНИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	5
1.1 Інформаційна культура та сучасні підходи до її розвитку	5
1.2 Вплив суспільства на формування інформаційної культури працівника соціальної сфери	9
1.3 Компоненти та функції інформаційної культури працівників соціальної сфери	15
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПРАЦІВНИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ	18
2.1 Програма та аналіз результатів дослідження	18
2.2 Технологія формування інформаційної культури працівників соціальної сфери	22
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	27
Додаток А.....	
Додаток Б.....	

ВСТУП

Актуальність дослідження. В сучасних умовах розвитку суспільства інформатизованість займає провідне місце у житті людей. Інформатизація є важливим фактором суспільного розвитку та способом покращення результативності життєдіяльності людей. Інформаційні технології спрямовані на створення та передачу інформації. Це дає нам актуалізацію проблеми інформаційної культури працівників соціальної сфери.

Термін «інформаційна культура» у вітчизняних публікаціях вперше з'явився в 1970-х рр. Згідно з «Енциклопедією освіти»: інформаційна культура – це здатність суспільства ефективно використовувати наявні інформаційні засоби та ресурси інформаційних комунікацій, а також застосовувати передові досягнення у галузі розвитку інформатизації [8, с. 362].

Знання про інформаційне середовище, його розвиток та функціонування, а також вміння орієнтуватися у великій кількості повідомлень, раціонально використовувати сучасні засоби інформаційних та комунікативних технологій для задоволення інформаційних потреб працівників соціальної сфери – це все є основою інформаційної культури.

Однією з головних ознак інформаційної культури, на думку М. Жалдак, є розуміння сутності інформації, ролі інформаційних ресурсів та інформаційних процесів під час пізнання оточуючої дійсності і продуктивної творчої діяльності працівників соціальної сфери [8, с.362].

Професійна діяльність фахівців соціальної сфери є багатоплановою за своїм змістом і охоплює широке коло існуючих в суспільстві соціальних процесів. Це є зрозумілим, оскільки провідною функцією в соціальній роботі є розвиток людини як соціального індивіда, його адаптація до умов сучасного середовища. Це все спонукає до появи факторів, які вимагають об'єктивно якісної зміни технології обробки інформації в процесі соціального захисту суспільства. З однієї сторони, це необхідність створення аналітично-інформаційної бази, яка допоможе розробляти цільові соціальні програми, проводити моніторинг потреб незахищених верств населення, а також

здійснювати адресну соціальну допомогу без виключення осіб, сімей, які потребують допомоги. З іншої сторони, це постійна зміна нормативно-правової системи, відсутність систематизованої інформації, а також актуальності нормативно-правової інформації та різноманітність її застосування працівниками соціальної сфери на практиці.

Наукові підходи щодо інформаційної культури працівників соціальної сфери висвітлені у працях таких науковців, а саме: М. О. Антоненко, Р. С. Гуревич, О. О. Хмельницький та ін.

Об'єкт дослідження – інформаційна культура.

Предмет дослідження – форми та методи формування інформаційної культури.

Мета дослідження – проаналізувати інформаційну культуру, як технологію працівників соціальної сфери.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати функції інформаційної культури;
2. Дослідити рівень інформаційної культури працівників соціальної сфери;
3. Розробити технологію формування інформаційної культури працівників соціальної сфери.

Для виконання поставлених завдань дослідження ми використали загальнонаукові теоретичні та практичні методи дослідження, а саме: аналіз наукових джерел з проблеми дослідження; узагальнення, синтез, порівняння, систематизація теоретичних даних, опитування, тестування, статистичні методи кількісної та якісної обробки отриманих результатів.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В ПРАЦІВНИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

1.1 Інформаційна культура та сучасні підходи до її розвитку

Здійснивши ретельний аналіз наукової літератури з теми дослідження, варто зауважити, що існують розбіжності в поглядах учених щодо витлумачення поняття «інформаційної культури».

Е. П. Семенюк констатує, що інформаційна культура – це інформаційний компонент людської культури, що об'єктивно характеризує рівень здійснення інформаційних процесів та інформаційних відносин [16].

На думку Н. В. Баловсяка, М. М. Назаренка, інформаційну культуру слід співвідносити або з технічно-технологічними аспектами інформатизації, оволодінням навичками роботи з персональним комп'ютером, або із засвоєнням правил користування довідково-бібліографічним апаратом бібліотеки, алгоритмів пошуку в традиційних (рідше – електронних) каталогах [4].

Р.С. Гуревич наголошує, що рівень інформаційної культури людини визначають не лише за засвоєними знаннями та набутими вміннями в галузі інформаційних процесів і комп'ютерних дисциплін, а також через здатність існувати в інформаційному суспільстві, якому передусім притаманні новизна та швидкоплинність [7, с. 355].

Із розширенням у працівників соціальної сфери інформаційних потреб з'являється необхідність в оцінюванні всієї вхідної інформації з поділом останньої на релевантну і нерелевантну. Інформаційна потреба визначає сприйняття суб'єктом отриманої в результаті пошуку інформації, оскільки саме це детермінує вибір значимої частини інформації [1, с. 72].

Як стверджує Т. В. Федорова, «оцінка отриманої інформації і, відповідно, ступінь задоволення інформаційної потреби, значною мірою залежать від об'єму та якості тезауруса суб'єкта: людина із простим тезаурусом потребує більшої кількості інформації» [17, с. 57].

Процес сприймання інформаційних матеріалів з метою аналізу та отримання нової інформації слід вивчати в науковому аспекті, а створена нова інформація в цій діяльності стає джерелом нових знань. У науковій діяльності працівник соціальної сфери одночасно з досягненням мети створює необхідну йому інформацію й задовольняє свою інформаційну потребу. Отримана інформація, надіслана в комунікативний процес внутрішнього чи зовнішнього соціуму працівників соціальної сфери, стає об'єктом потреб інших членів суспільства. Передавання в суспільний обіг кожної наступної інформації веде до розвитку нових видів діяльності й побудови всього процесу руху соціальної інформації на значно вищому рівні. Цей процес С. Коготков визначає як суспільний інформаціогенез [12, с. 5].

Інформаційна здатність працівників соціальної сфери – це усвідомлена потреба в певних відомостях, даних, поняттях, коли мету діяльності не можна досягти без залучення різноманітної додаткової службової інформації. Саме потреба створює умови розвитку інформаційної культури [1, с. 73].

У розвитку інформаційної культури працівників соціальної сфери як суб'єктів соціальної діяльності маємо зворотньо спрямовані закономірні позитивні зміни в основних складових їхньої інформаційної культури в системі соціальної роботи. Вони відбиті в інноваційних процесах, нововведеннях, актуалізації та посиленні інформаційного потенціалу в інформаційно-аналітичній діяльності.

Доречно розвивати інформаційну культуру працівників соціальної сфери на базі концепції В. Краєвського та І. Лернера, згідно з якою зміст освіти й управлінська культура є елементами змісту освіти за такими чотирма напрямками [1, с. 74 – 75], із-поміж яких виокремлюємо такі:

– розвиток досвіду пізнавальної діяльності у сфері інформаційно-аналітичної діяльності, оскільки інформаційна культура і є її проявом; цей досвід відтворюють у знаннях, уміннях, навичках і здатності пізнання у сфері інформаційно-аналітичної та управлінської діяльності (когнітивний досвід працівників соціальної сфери);

– розвиток досвіду в здійсненні способів інформаційно-аналітичної діяльності як важливої складової чи функції управлінської діяльності працівників соціальної сфери; його зафіксовано в уміннях, навичках і здатності діяти за зразком, шаблоном (наприклад, досвід практичної інформаційно-аналітичної та управлінської діяльності особистості працівників соціальної сфери з використанням сучасних інформаційних технологій). У цьому й полягає інформаційна грамотність будь-якого сучасного фахівця;

– розвиток досвіду творчої інформаційно-аналітичної діяльності (передусім досвід творчої інформаційно-аналітичної та управлінської діяльності працівника соціальної сфери з використанням сучасних інформаційних технологій);

– розвиток досвіду емоційно-ціннісного ставлення інформаційно-аналітичної діяльності як суб'єкта управління в системі соціальної роботи, що закріплено у формі особистісних ціннісних орієнтацій, ставлень до інформації та інформаційно-аналітичної діяльності (ціннісно-мотиваційний досвід інформаційно-аналітичної та управлінської діяльності особистості, зокрема педагога та управлінця).

Беззаперечним є те, що кожна складова інформаційної культури працівника соціальної сфери має властиві тільки їй форми, методи, технології та засоби розвитку. Вважаємо, що розвиток інформаційної культури можна здійснювати через використання проектно-рефлексивної технології, яка дає змогу розвивати кожен її елемент. При цьому варто врахувати такі аспекти [1, с. 75 – 76]:

– розвиток інформаційної культури можливий лише в практичній інформаційно-аналітичній та управлінській діяльності;

– не вся діяльність може сприяти розвитку зазначеної культури, а лише та, яку виконують із використанням сучасних інформаційних технологій, коли результатом є, з одного боку, виконання працівником соціальної сфери визначеного завдання як проекту, а з іншого – розвиток інформаційної

культури всіх суб'єктів соціальної сфери, у тому числі й працівників соціальної сфери;

– розвиток інформаційної культури підвищує рівень рефлексивних процесів працівників соціальної сфери, що є системним чинником для її інтеграції в професійну інформаційно-аналітичну та управлінську діяльність. Ураховуючи це, відзначаємо, що розвиток рефлексії та саморефлексії в складі інформаційної культури працівників соціальної сфери обов'язково передбачає самоаналіз та самооцінку власної інформаційно-аналітичної діяльності, реалізованої в поєднанні із сучасними інформаційними технологіями.

С. Каракозов визначає п'ять параметрів інформаційної культури [10, с. 52]:

- інформаційну (комп'ютерну) писемність;
- інформаційну компетентність;
- інформаційний ціннісно-смісловий компонент;
- інформаційну рефлексію;
- інформаційне культуротворення.

Отже, інформаційна потреба працівників соціальної сфери – це усвідомлена мотивація в певних відомостях, даних, поняттях, коли мета діяльності не може бути досягнута без залучення різноманітної додаткової службової інформації. Саме потреба створює умови для розвитку інформаційно культури.

Виділяємо п'ять параметрів інформаційної культури: інформаційну (комп'ютерну) писемність, інформаційну компетентність, інформаційний ціннісно-смісловий компонент, інформаційну рефлексію та інформаційне культуротворення.

1.2 Вплив суспільства на формування інформаційної культури працівника соціальної сфери

Робота з інформацією, її змістом та сутністю, а також проблема з підготовкою працівників соціальної сфери до роботи з інформацією не можуть бути розбіжними з процесами, пов'язаними зі сприйманням і переробкою особистісної інформації.

Кожен вид інформаційної діяльності частково реалізує консультаційну функцію працівника соціальної сфери. Інформація, подана до аналізу, впливає на свідомість особистості, її світосприйняття та діяльну мотивацію. Крім того, освітній процес у кожній галузі відтворюють через передавання інформації, завдяки чому відбувається формування ціннісних настанов, умінь і навичок, необхідних для реалізації визначеного виду діяльності [18, с. 9].

Від народження людини її розвиток, виховання та становлення як особистості відбувається під впливом різноманітної інформації, яку вона отримує під час соціальної комунікації.

М. С. Коган соціальну комунікацію трактує як зміст повідомлення відповідно до певного факту, який аналізують [11].

Соціальну інформацію можна поділити на два рівні. До першого належить інформація, що використовується індивідом у межах його діяльності. Це суспільно-історична інформація. До другого рівня відносять інформацію, отриману суб'єктом у процесі пізнання об'єктів [18, с. 19].

Найбільший вплив на особистість через соціальну інформацію здійснюють тоді, коли для цього створено відповідні умови. Основною умовою є перехід до інформаційного суспільства, у якому інформаційному просторі відведено першочергову роль.

І. Арістова трактує інформаційне суспільство як «суспільство нового типу, що формується внаслідок глобальної соціальної революції та породжується вибуховим розвитком і конвертацією інформаційних та комунікаційних технологій» [3, с. 89].

Інформаційне суспільство – це новий етап у розвитку суспільства, у якому кожна людина за допомогою інформаційних технологій може сприймати, переробляти та розповсюджувати інформацію, а держава повинна забезпечувати якісний рівень інформатизації усіх галузей [3, с. 90].

Загалом інформацію, яка циркулює в професійній діяльності працівника соціальної сфери, можна поділити на три напрямки [18, с. 19]:

1. Спеціальну (професійну);
2. Особисту;
3. Масову.

Спеціальна (професійна) інформація охоплює інформацію, яку використовують у формальних соціальних групах. Вона має професійний або вузько спрямований аспект, особистісну потребу в ній детермінують приналежністю до тієї чи іншої формальної структури. До цього напрямку відносять усю інформацію (знання), отриману особистістю в процесі різних видів діяльності. Однією з властивостей спеціальної інформації є та, що вона зумовлена перетворенням інформації першого напрямку, а також сама має властивість перетворюватися в інформацію третього напрямку, її вплив на формування особистості виражено передусім через передавання їй знань.

Особиста інформація відображує ті чи інші події у сфері особистого життя індивіда. Час і розмах її циркуляції дуже обмежені, а тому дорівнюють нулеві. Зрідка, коли інформація цього виду стосується особи високого соціального рівня (життя, здоров'я тощо), вона може мати своє відображення в масовій інформації. Уплив такої інформації на становлення особистості обмежений родинним колом або особистими контактами індивіда.

Масова інформація є найбільш розповсюдженою та часто використовуваною. Сюди варто віднести всі види соціальної інформації, яка не належить до перших двох напрямків. При цьому слід зазначити, що ця інформація здійснює найсуттєвіший вплив на формування й становлення особистості. Рівень і якість інформації третього напрямку, що надходить до

індивіда, повністю визначає його життєву, світоглядну, соціальну та інші позиції.

Інформація третього напрямку ідентифікує людину як особистість у соціальній дійсності, впливає на її формування й виховання, визначає поведінку, сприяє побудові внутрішньої моделі зовнішнього світу. Безпосереднє донесення цієї інформації до кожної окремо взятої особистості здійснює суспільна система, яку умовно можна уявити як три елементи [18, с. 25]:

1. Культуру;
2. Освіту;
3. Засоби масової інформації (ЗМІ).

Визначальним елементом є культура, оскільки вона містить духовні основи розвитку людини та визначає морально-етичні риси працівника соціальної сфери.

Маємо тісний зв'язок між культурою та обсягом інформації, що є своєрідним інформаційним прототипом культури. Він об'єднує знання, які входять до складу цієї культури. Кожне суспільство формує найбільш прийнятний для нього симбіоз культурних, релігійних, ціннісних, ідеологічних, світоглядних та інших настанов. Культура може впливати на працівника соціальної сфери як безпосередньо (крізь установлення правил, схем, моделей поведінки), так і опосередковано (через систему освіти, ЗМІ) [18, с. 26].

Освіта є гносеологічним продовженням культури. Освіта реалізує культуру практично й водночас підпорядковується цій культурі. Транслюючи культуру особистості, освіта відіграє провідну роль в її духовному становленні. Саме система освіти закладає життєві й ціннісні орієнтири, формує знання, виводить працівника соціальної сфери на певний рівень культури (як загальної, так і спеціальної). Освіта насамперед виконує суспільне замовлення для подальшого виховання і професійної підготовки працівника соціальної сфери [18, с. 26].

Зв'язок культури із ЗМІ значно слабший, ніж її зв'язок з освітою, проте це не заважає ЗМІ здійснювати значний інформаційний вплив на працівника соціальної сфери. Те, що ЗМІ відіграють важливу роль у процесах формування особистості, пояснюють передусім двома факторами – динамічністю й неперервністю. Перший фактор означає, що ЗМІ, як правило, повністю відображують динаміку життя суспільства в цілому та його окремих індивідів. Другий засвідчує сталість аналізованого процесу. ЗМІ забезпечують передавання інформації з інфопотоку, тоді як система освіти орієнтована на передавання особистості інформаційних знань. Інформація, що передається ЗМІ, не завжди сприймається окремими індивідами. Досить часто така інформація або ігнорується споживачем або, зважаючи на інші причини, загалом до нього не доходить. Отже, варто зауважити, що освіта відіграє першочергову роль, а ЗМІ – другорядну.

Результатом формування особистості в термінах соціальної педагогіки, є соціалізація особистості [13].

Соціалізація особистості – це процес і результат засвоєння та активного поступового відтворення індивідом соціального досвіду [15, с. 68].

Соціалізація може відбуватися як у процесі виховання, тобто цілеспрямованого формування особистості, так і в умовах стихійного впливу на особистість. Розрізняють дві стадії соціалізації – первинну та вторинну. Первинна триває з народження до повноліття. Більш цікавою є вторинна соціалізація, оскільки вона включає кожну наступну стадію, що пов'язана з культурною та професійною діяльністю.

Професійне становлення особистості перебуває в залежності від інформаційних процесів. Професійна соціалізація є завершальним етапом процесу соціалізації особистості. Для її успішного здійснення необхідна завершеність первинної соціалізації. Професійна соціалізація особистості полягає в повноцінному входженні працівника соціальної сфери у сферу професійних відносин, у засвоєнні необхідних знань, умінь та навичок, а також здатності адаптуватися в умовах професійної діяльності для вирішення

актуальних завдань перед суспільством. Якщо процес особистісної соціалізації здійснюють за допомогою соціальної інформації особистого напрямку, а суспільної соціалізації — через інформацію як особистого, так і масового напрямку, то професійна соціалізація, можлива лише у взаємодії всіх трьох напрямків соціальної інформації. Якщо фахівець соціальної сфери повною мірою засвоїв спеціальну інформацію, призначену для нього, набув необхідних професійних умінь і навичок, але через нестачу комунікативних контактів у процесі первинної соціалізації недоотримав необхідний обсяг інформації особистого й масового напрямків, то не можна говорити про його сформованість як особистості, про завершеність усього процесу соціалізації. І навпаки, професійна соціалізація, що відбувається після або одночасно з процесами особистісної і суспільної соціалізації, є показником завершеності соціалізації взагалі й соціальної сформованості особистості [18, с. 29 – 30].

Основним компонентом професійної соціалізації є професійна ідентифікація, яка виражається в самоототожненні працівника соціальної сфери з професійною групою або колективом, у відчутті особистої причетності до вирішення спільних завдань. При цьому професійна ідентифікація повинна містити в собі не лише самоідентифікацію, але й визнання працівників соціальної сфери членами колективу. Саме тут велику роль відіграє як набуття особистістю в процесі перших двох видів соціалізації цінностей, настанов, переконань, так і її комунікативні можливості.

Процес соціалізації, насамперед професійної, має динамічну основу. Це зумовлено постійними змінами, які відбуваються як у навколишньому світі, так і в практичній діяльності. Тому соціалізація особистості може досягти своєї найвищої стадії — професійної соціалізації, але вона ніколи не може досягти свого завершення. Тут слід надати першість адаптації [18, с. 31].

Соціальна адаптація – це процес активного пристосування особи до умов соціального середовища, формування адекватної системи відносин із соціальними об'єктами, інтеграція особистості в соціальній групі, діяльність

щодо освоєння стабільних соціальних умов, прийняття норм і цінностей нового соціального середовища [18, с. 8].

Соціальна адаптація тісно пов'язана з соціальною ідентифікацією. Перша починається одночасно з процесом ідентифікації. Вона полягає в пристосуванні індивіда до наявних соціальних, політичних і економічних умов, а також до змін, що відбуваються. Останнє є особливо актуальним в умовах нестабільності сучасного суспільства, оскільки соціальна адаптація може ототожнюватися зі здатністю особистості до виживання в складній економічній ситуації [18, с. 32].

Отже, будь-яка діяльність, пов'язана зі сприйняттям і витлумаченням інформації, частково реалізує консультативну функцію працівника соціальної сфери. Інформацію, яка циркулює в професійній діяльності працівника соціальної сфери, пропонуємо класифікувати на три види – спеціальну (професійну), особисту та масову. Остання з виокремлених складається з трьох елементів: культурного, освітнього та засобів масової інформації. З цих елементів найважливішим є культура, оскільки вона містить духовні основи розвитку людини та визначає морально-етичні риси працівника соціальної сфери.

1.3 Компоненти та функції інформаційної культури працівників соціальної сфери

Процес розвитку сучасних технологій призвів до інформатизації різних видів соціальної діяльності. Предметом діяльності соціальних працівників є інформатизація. Сприймаючи інформацію, аналізуючи її, працівники соціальної сфери ухвалюють рішення, необхідні для зміни стану керованого об'єкту, тому знаряддями праці слугують передусім засоби роботи з інформацією [6, с. 36].

Посилення ролі інформаційної складової в структурі соціальної діяльності зумовлене розширенням меж інформаційного простору, а також розвитком інформаційно-комунікативних технологій.

Працівники соціальної сфери з розвиненою інформаційною культурою повинні володіти знаннями про інформаційне середовище, ресурси, технології, а також уміти правильно формулювати свої інформаційні потреби та запити, упорядковувати, систематизовувати попередні знання та створювати нові знання для ухвалення ефективних рішень у соціальній діяльності, володіти інформаційною компетенцією в суміжних галузях, мати здатність ефективно та швидко виконувати пошук інформації, раціонально використовувати, зберігати, переробляти її та творчо використовувати, прагнути до постійної самореалізації та тривалого самовдосконалення.

Інформаційна культура виявляється в уміннях і навичках оперувати професійною інформацією, у здатності до саморегуляції й самоаналізу власного інформаційного поля та інформаційної поведінки, у розумінні всеосяжних законів інформаційного розвитку для побудови ефективних та комфортних взаємин із навколишнім інформаційним середовищем [9, с. 10].

Орієнтація в інформаційних ресурсах соціальної роботи, оволодіння методами аналітичного оцінювання інформації, уміння аналізувати велику кількість інформації, розуміння важливості читання професійних джерел та уміння підтримувати ділові стосунки – це основні узагальнені показники інформаційної культури працівників соціальної сфери.

Сутність інформаційної культури можна потрактувати, ураховуючи її ключові компоненти. М. Антонченко здійснює умовний поділ компонентів на декілька груп [2]:

- загальнопізнавальні – уміння здійснювати пошук інформації з різних джерел, користуватися алфавітним та тематичними каталогами, знати періодичні видання, працювати з енциклопедіями та довідниками у фаховій та суміжних галузях, уміти складати конспект, правильно формулювати мету та завдання, доводити обґрунтовані гіпотези, систематизувати факти, осмислювати й аналізувати висновки, узагальнювати спостереження, передбачати можливі наслідки прийнятих рішень та власних дій, оцінювати їх тощо;
- компоненти алгоритмічної культури – уміння правильно, чітко та однозначно формулювати власні думки для співрозмовника, бути послідовними в пізнавальній діяльності, розробляти програму спостереження, дослідження, експерименту, аналізувати знання та інтерпретувати отримані результати тощо;
- компоненти, що пов'язані з навичками оволодіння комп'ютерною технікою – уміння достатньо швидко вводити інформацію, використовувати засоби операційної системи та прикладне програмне забезпечення, системи телекомунікацій, працювати з комп'ютером для вирішення завдань з будь-якої предметної галузі за умови, що цей спосіб доступу до інформації є найбільш раціональним;
- компоненти, що охоплюють знання етичних та юридичних норм у галузі інформаційних технологій, необхідно знати й не порушувати закони про авторські права, дотримуватись етичних норм при опублікуванні інформації в інтернеті, при роботі з електронною поштою й участі в телеконференціях;
- інформаційні – розуміння сутності інформації та інформаційних процесів, їхньої ролі в пізнанні навколишньої дійсності і творчої діяльності людини, у керуванні технічними й соціальними процесами, оцінки й аналізу інформації, її сприйняття й осмислення, сутності процесу формалізації, усвідомлення зв'язку між змістом і формою, а також ролі інформаційного

моделювання в сучасній інформаційній технології, вміння формалізувати наявні знання та будувати інформаційні моделі досліджуваних процесів і явищ, розуміння сутності штучного інтелекту.

Функції інформаційної культури є подібними до функцій загальнолюдської культури, але, на наше переконання, більш конкретними [2]. Варто виокремити такі з них:

- світоглядна (формує уявлення про інформаційну картину світу);
- регулятивна (здійснює вплив на діяльність, залучає до світогляду людини норми та правила в галузі інформаційних технологій);
- пізнавальна (розширює знання людини за рахунок придбання вже існуючої інформації);
- творча (допомагає організувати дослідження, результатом якого є відкриття нових ідей, знань, умінь та цінностей);
- виховна (упливає на особистісну поведінку);
- комунікативна (сприяє діалогу між людьми, у тому числі і за допомогою комп'ютерних мереж);
- ціннісна (формує ідеал у здобутті знань).

Отже, орієнтація в інформаційних ресурсах соціальної сфери, оволодіння методами аналітичного оцінювання інформації, вміння сприймати й аналізувати велику кількість інформації, розуміння важливості читання професійних джерел та вміння підтримувати ділові стосунки – це основні узагальнені показники інформаційної культури соціальних працівників.

Інформаційна культура має свої компоненти: загальнопізнавальні, компоненти алгоритмічної культури, компоненти, пов'язані з навичками оволодіння комп'ютерною технікою, компоненти, які включають знання етичних та юридичних норм у галузі інформаційних технологій, та інформаційні компоненти.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ПРАЦІВНИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

2.1 Програма та аналіз результатів дослідження

Дослідження інформаційної культури працівників соціальної сфери проводилося за допомогою Google Форми.

Метою нашого дослідження було виявити рівень інформаційної культури працівників соціальної сфери.

Для виявлення рівня інформаційної культури працівників соціальної сфери нами були розроблене опитування «Інформаційна культура працівників соціальної сфери» (див. Додаток А) та тест Гендіної Н. І. «Моя інформаційна культура» (див. Додаток Б) [5].

Опитування «Інформаційна культура працівників соціальної сфери» призначене для виявлення умінь роботи з інформацією, а також шляхів її сприйняття.

Метою тесту Гендіної Н. І. «Моя інформаційна культура» є вивчення рівня інформаційної культури працівників соціальної сфери.

У нашому дослідженні взяли участь працівники соціальної сфери Житомирської області. Вибірка опитуваних складала 20 респондентів, з них 18 жінок та 2 чоловіки. Стаж роботи працівників соціальної сфери, які взяли участь у нашому дослідженні від 3 місяців до 24 років.

Результати дослідження за нашим опитуванням «Інформаційна культура працівників соціальної сфери» показало, що всі респонденти знають, що таке інформаційна культура. Узагальнюючи відповіді респондентів, ми змогли вивести наступне визначення: «інформаційна культура фахівця соціальної сфери» – це одна з частин загальної професійної компетентності фахівця соціальної сфери, що забезпечує вміння працювати з важливою інформацією, шукати, аналізувати, обробляти та поширювати інформацію у професійній діяльності. Далі респондентам було запропоновано проранжувати набір

навичок працівника соціальної сфери від 1 до 5, (1 – найбільш важлива, а 5 – найменш важлива). Відповіді респондентів виглядають таким чином: 1 – виділення значущої інформації, 2 – вироблення критеріїв інформації, 3 – диференціація інформації, 4 – створення інформації та її використання, 5 – здатність забезпечити конфіденційність даних.

У подальшому респондентам мали обрати п'ять основних умінь роботи працівників соціальної сфери з інформацією: 95% – вибрали уміння аналізувати інформацію, 85% – уміння користуватися джерелами інформації, 85% – уміння орієнтуватися в спеціальній інформації, 70% – уміння оцінювати інформацію та 65% – уміння інформаційної гігієни. Працюючи з інформацією 95% відзначило, що уміють здійснювати пошук необхідної інформації, 5% – не впевнені чи вміють шукати інформацію. Працюючи з інформацією уміють подавати у вигляді, яка буде зрозуміла іншим – 75%, а 25% респондентів не знають чи здатні подавати зрозуміло інформацію. На запитання, «Чи самостійно Ви можете здійснити індивідуально-пошукову роботу?» відповіді опитаних розподілилися таким чином: 45% – відповіли, що так, 50% – це робити не вміють, а 5% – не впевнені. Майже всі респонденти, які відповіли на попереднє запитання, ведуть пошуки в інтернеті.

На запитання, «Які джерела інформації Ви найчастіше використовуєте?» відповіді респондентів виглядають так: 95% – інтернетом, 50% – газетами/журналами, 35% – бібліотекою, 35% – отримують інформацію від друзів та родичів і 15% – з телебачення.

Окрім того, 100% респондентів шукають робочу інформацію, 45% – цікавляться зовнішньою та внутрішньою політикою України, 35% – розважальну, 30% – музику і 20% – шукають лайфхаки. Для 75% респондентів інтернет – це основне джерело інформації, а 25% вважають, що інтернет – це така ж важлива сфера життя як і робота, друзі, сім'я без якої життя не було б цікавим. Зазвичай 100% респондентів саме в інтернеті шукають потрібну

інформацію, 70% – читають новини, 70% – користуються електронною поштою, 65% – спілкуються в чатах, 20% – грають в інтернет ігри.

Отже, проаналізувавши відповіді респондентів на наше опитування, ми можемо зробити висновки, що найбільш популярним джерелом інформації на сьогодні для працівників соціальної сфери є інтернет. Всю інформацію, яка стосується професійної діяльності фахівці шукають саме там. Нажаль, лише половина наших респондентів шукають інформацію у друкованих джерелах (журналах, газетах, книгах).

За допомогою тесту Гендіної Н. І. «Моя інформаційна культура» ми визначали рівень інформаційної культури працівників соціальної сфери (див. Додаток Б).

Отже, 10% працівників соціальної сфери мають низький рівень інформаційної культури, на нашу думку, причиною цього може бути нестача досвіду оскільки дані респонденти працюють у соціальній сфері від 7 місяців до 2 років, 75% респондентів мають середній рівень інформаційної культури і лише 15% респондентів мають високий рівень інформаційної культури стаж роботи фахівців від 11 років до 21 року.

Якщо працівника соціальної сфери направлять на підвищення кваліфікації, то 90% – поїдуть із задоволенням. Це говорить про те, що фахівці готові до саморозвитку та самовдосконалення, але 5% респондентів поїдуть тільки тому, що так треба і 5% – постараться ухилитися, при цьому даний респондент має низький рівень інформаційної культури. На нашу думку, це може свідчити про те, що фахівець не хоче розвиватися у напрямку соціальної сфери.

Окрім того, 95% респондентів вважають, що професія соціального працівника є потрібною, а 5% – вважає, що ця професія є непотрібною.

Зазвичай, 90% респондентів намагаються свідомо фільтрує потоки інформації, які йдуть з інтернету, телебачення, книг та спілкування, 10% – намагаються обмежувати кількість інформації, виділяючи головне.

Крім того, 75% у рівній мірі дослухаються до думки вчених-теоретиків та фахівців-практиків, а 25% респондентів дослухаються тільки до фахівців практиків.

Отже, як ми бачимо у дослідженні виражений гендерний дисбаланс, оскільки, 90% – є жінками і лише 10% є чоловіками. На сьогодні це свідчить про те, що все таки у соціальній сфері працюють переважно жінки. Працівники соціальної сфери, які мають різний рівень інформаційної культури, якщо потрібно пройти додаткове навчання пойдуть на нього із задоволенням. Це дає нам змогу зробити висновок, що незалежно, який рівень інформаційної культури мають працівники соціальної сфери, вони завжди готові до саморозвитку та самовдосконалення. Щоб бути гарним професіоналом соціальної сфери потрібно критично сприймати і аналізувати інформацію для того, щоб досконало і зрозуміло подати інформацію для клієнтів. Як показує наше дослідження працівники соціальної сфери вміють це робити.

2.2 Технологія формування інформаційної культури працівників соціальної сфери

Актуальність. В сучасних умовах розвитку суспільства інформаційна культура займає провідне місце у професійній діяльності працівників соціальної сфери. Вона є важливим фактором суспільного розвитку та способом покращення результативності роботи працівників соціальної сфери. Інформаційні технології спрямовані на створення та передачу інформації.

Професійна діяльність фахівців соціальної сфери є багатоплановою за своїм змістом і охоплює широке коло існуючих в суспільстві соціальних процесів. Це є зрозумілим, оскільки провідною функцією в соціальній роботі є інформаційна.

Інформаційна функція працівника соціальної сфери полягає у суспільній взаємодії, яка включає визначені шляхи, способи, засоби, принципи встановлення і підтримання контактів на основі професійно-технологічної діяльності, що спрямована на розробку, провадження, організацію, удосконалення, модернізацію відносин у суспільстві, які складаються між різними соціальними інститутами, де, з одного боку, у ролі ініціаторів спілкування найчастіше виступають соціально-комунікаційні інститути, служби, а з іншого — організовані спільноти (соціум, соціальні групи) як повноправні учасники соціальної взаємодії.

Об'єкт діяльності – працівники соціальної сфери.

Предмет діяльності – проблеми у обізнаності в інформаційній культурі.

Мета – підвищити рівень інформаційної культури працівників соціальної сфери, шляхом неформальної освіти.

Завдання:

1. Підвищити рівень інформаційної культури;
2. Навчити використовувати новітні інформаційні засоби передачі та отримання інформації;

3. Провести цикл тренінгів для працівників соціальної сфери, що допоможе підвищити рівень інформаційної культури;

Форми та методи роботи: індивідуальні, групові, анкетування, тренінг, моніторинг.

Принципи побудови та реалізації технології: принцип вмотивованості, принцип орієнтації на соціальні відносини, принцип соціальної активності, принцип індивідуалізації, принцип суб'єктивності, принцип реалізації інформаційної функції.

Процедури діяльності:

1. Встановлення контакту з працівниками соціальної сфери;
2. Проведення дослідження на виявлення рівня інформаційної культури;
3. Визначення основних проблем у інформаційній культурі працівників соціальної сфери;
4. Групова робота з працівниками соціальної сфери;
5. Допомога у освоєнні новітніх інформаційних засобів обміну інформацією;
6. Взаємодія фахівців з всіма учасниками;
7. Проведення тренінгу;
8. Інформаційно-просвітницька робота;
9. Повторне проведення дослідження рівня інформаційної культури;
10. Підведення підсумків роботи.

Очікувані результати діяльності:

1. Підвищення рівня інформаційної культури.
2. Сформованість навичок роботи з новітніми інформаційними засобами обміну інформацією.
3. Активне використання новітніх інформаційних технологій у професійній діяльності.

Визначення показників і критеріїв досягнення мети:

На формуючому та констатуючому етапі з працівниками соціальної сфери буде проведено дослідження на рівень інформаційної культури. За допомогою даного дослідження ми зможемо побачити наскільки наша робота була ефективною у плані підвищення рівня інформаційної культури. А також буде проведена бесіда на скільки працівники соціальної сфери опанували знання і чи планують працівники соціальної сфери їх використовувати у своїй професійній діяльності.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Отже, в ході написання даної роботи, ми проаналізували велику кількість літератури відомих науковці, які займалися вивченням інформаційної культури. Це дало нам змогу відповісти на ряд питань які стосуються нашої теми та досягти мету яка була поставлена у роботі. Таким чином, підсумовуючи результати даної роботи ми можемо зробити такі висновки:

1. Інформаційна культура – це інформаційний компонент людської культури, який об'єктивно характеризує рівень здійснення інформаційних процесів та інформаційних відносин. Рівень інформаційної культури визначається не лише засвоєними знаннями та набутими вміннями у галузі інформаційних процесів і комп'ютерних дисциплін, а також здатністю існувати в інформаційному суспільстві, якому зокрема притаманні новизна та швидкоплинність.

Інформаційна культура має такі функції: світоглядну, регулятивну, пізнавальну, творчу, виховну, комунікативну та ціннісну.

2. Проаналізувавши відповіді респондентів на наше опитування, ми можемо зробити висновки, що найбільш популярним джерелом інформації на сьогодні для працівників соціальної сфери є інтернет. Всю інформацію, яка стосується професійної діяльності фахівці шукають в інтернеті. Нажаль лише половина наших респондентів шукають інформацію в друкованих джерелах (журнали, газети).

Аналізуючи відповіді на тест «Моя інформаційна культура», ми бачимо, що стаж роботи фахівців соціальної сфери коливається від 3 місяців до 24 років. 90% працівників соціальної сфери згідно нашого дослідження є жінками і лише 10% це чоловіки. На сьогодні це свідчить про те, що все таки у соціальній сфері працюють переважно жінки. Працівники соціальної сфери, які мають різний рівень інформаційної культури, якщо потрібно буде пройти додаткове навчання, то вони пойдуть на нього із задоволенням. Це дає нам змогу зробити висновок, що незалежно, який рівень інформаційної культури має працівник

соціальної сфери, він завжди готовий до саморозвитку та самовдосконалення. Щоб бути гарним професіоналом соціальної сфери потрібно критично сприймати і аналізувати інформацію для того, щоб досконало і зрозуміло подати інформацію для клієнтів. Як показує наше дослідження працівники соціальної сфери вміють це робити.

Отже, більшість респондентів вважають, що професія працівника соціальної сфери є потрібною на сьогодні. І це дійсно є правдивим, якщо ми проаналізуємо ситуацію в Україні, то ми зможемо побачити, що в нашій країні є соціально незахищені верстви населення. До соціально незахищених верств населення відносяться такі категорії осіб: особи з інвалідністю, малозабезпечені сім'ї, діти з інвалідністю, пенсіонери, учасники АТО/ООС, сім'ї загиблих учасників АТО та ін. Всі перелічені категорії осіб є безпосередніми клієнтами працівників соціальної сфери.

3. Нами була розроблена технологія формування інформаційної культури, яка має на меті – підвищити рівень інформаційної культури працівників соціальної сфери, шляхом неформальної освіти. Завдання технології: підвищити рівень інформаційної культури; навчити використовувати новітні інформаційні засоби передачі та отримання інформації; провести цикл тренінгів для працівників соціальної сфери, що допоможе підвищити рівень інформаційної культури.

Очікуваними результатами є підвищення рівня інформаційної культури, сформованість навичок роботи з новітніми інформаційними засобами обміну інформацією та активне використання новітніх інформаційних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева С. В. Развитие информационной культуры педагогических работников профессионально-технических учебных заведений / С. В. Алексеева, О. Д. Гуменний, В. В. Паржницький – К., 2015. – 188 с
2. Антоненко М. О. Інформаційна культура як складова загальнонародської культури [Електронний ресурс] / М. О. Антонченко. – Режим доступу : https://www.ii.npu.edu.ua/files/Zbirnik_KOSN/2/25.pdf
3. Арістова І. В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти / І. В. Арістова ; за заг. ред. О. М. Бандурки. – Харків : Ун-т внутрішніх справ, 2000. – 386 с.
4. Баловсяк Н.В. Історико-педагогічний аналіз виникнення поняття „інформаційна компетентність” // Матеріали ІІІ МНПК „Динаміка наукових досліджень – 2004”. – Дніпропетровськ, 2004. – Том 25. – С. 12.
5. Гендина, Н. И. Формирование информационной культуры личности в библиотеках и образовательных учреждениях : учеб.-метод. пособие / Н. И. Гендина, Н. И. Колкова, И. Л. Скипор, Г. А. Стародубова. – 2-е изд., перераб. – М. : Школьная б-ка, 2003. – 296 с.
6. Гудкова Т. А. Использование активных технологий обучения в формировании информационной компетентности учителя информатики / Т. А. Гудкова. – Чита : изд-во ЗабГГПУ, 2007. – 72 с.
7. Гуревич Р.С. Формування інформаційної культури майбутнього фахівця // Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень: Зб. наук. праць / За ред. І.А. Зязюна, Н.Г. Ничкало. – К., 2003. – С. 354-360.
8. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; [гол. ред. В.Г. Кремень]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040с.
9. Зотов В. В. Информационная культура как условие жизненного успеха специалиста в ситуации интеллектуализации профессиональной деятельности / В. В. Зотов, Н. Ю. Воронцева, С. И. Бобовникова // Вопросы культурологии. – 2007. – №10. – С. 8-10.

10. Каракозов С. Д. Информационная культура в контексте общей теории культуры личности / Каракозов С.Д. // Педагогическая информатика. – 2000. – № 2. – С. 41-55
11. Коган М.С. Філософія культури / М.С. Коган. – С.-Петербург, 1996. – 416с.
12. Коготков С.Д. Формирование информационных потребностей / С. Д. Коготков // Науч. и техн. информ. Сер. 2: Информационные процессы и системы – 1986. – №2. – С. 1-7.
13. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка / Л. Г. Когаль І К., 1997. – 392 с.
14. Крупський Я. В. Тлумачний словник з інформаційно-педагогічних технологій : словник / Я. В. Крупський, В. М. Михалевич. – Вінниця : ВНТУ, 2010. – 72 с.
15. Понятійно-термінологічний білінгвальний словник: соціальна педагогіка / автори-укладачі: І. В. Літяга, С. М. Коляденко, С. М. Ситняківська; за заг. ред. проф. Н. А. Сейко. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. –196 с.
16. Семенюк Э. П. Информатизация общества, культура, личность. Научно-техническая информация. Серия 1. 1993. № 1. С. 1–3.
17. Федорова Т. С. Теория информационных потребностей и практика их удовлетворения в сфере исследований культуры : / Т. С. Федорова // Информация и научные исследования культуры Сб. науч. тр. / АН СССР, НИИ культуры. – Москва, 1988. – С. 52 – 65.
18. Хмельницький О. О. Інформаційна культура: Підготовка кадрів до інформаційної роботи: навч. посіб. / О. О. Хмельницький. – К. : КТН, 2007. – 200 с.

Додаток А**Опитування «Інформаційна культура працівників соціальної сфери»**

Шановний респонденте! Вам пропонується відповісти на декілька запитань, які стосуються проблеми інформаційної культури працівників соціальної сфери. Просимо дати щирі відповіді та заповнити анкету. Сподіваємося, що анонімність опитування забезпечить об'єктивність Ваших відповідей.

1. Дайте визначення терміну «Інформаційна культура»

2. Проранжуйте обов'язковий набір навичок фахівця соціальної сфери в інформаційній культурі (цифри 1-5), при цьому врахуйте, що «1» найбільш вагомий, а «5» найменш вагомий.

- Диференціація інформації;
- Виділення значущої інформації;
- Вироблення критеріїв оцінки інформації;
- Створення інформації та використання її;
- Здатність забезпечити безпеку конфіденційних даних.

3. До основних умінь роботи з інформацією можна віднести (обрати 5 найважливіших умінь).

- уміння оцінки інформації;
- уміння селекції інформації;
- уміння аналізу інформації;
- уміння інформаційного моніторингу;
- уміння критичного сприйняття інформації;
- уміння орієнтування в спеціальній інформації;
- уміння роботи з джерелами інформації;
- уміння інформаційної гігієни

4. Працюючи з інформацією Ви умієте здійснювати пошук необхідної інформації?

- Так

- Ні
- Не знаю

5. Працюючи з інформацією Ви умієте працювати з відібраною інформацією?

- Так
- Ні
- Не знаю

6. Працюючи з інформацією Ви умієте структурувати інформацію?

- Так
- Ні
- Не знаю

7. Працюючи з інформацією Ви умієте систематизувати інформацію?

- Так
- Ні
- Не знаю

8. Працюючи з інформацією Ви умієте узагальнювати інформацію?

- Так
- Ні
- Не знаю

9. Працюючи з інформацією Ви умієте подавати її у вигляді, яка буде зрозуміла іншим?

- Так
- Ні
- Не знаю

10. Працюючи з інформацією Ви умієте перетворювати інформацію для створення якісно нової?

- Так
- Ні
- Не знаю

11. Умієте спілкуватися з іншими людьми сучасними інформаційними засобами?
- Так
 - Ні
 - Не знаю
12. Самостійно ведете індивідуальні інформаційно-пошукові системи?
- Так
 - Ні
 - Не знаю
13. Яким джерелом інформації Ви найчастіше користуєтеся? (обрати декілька позицій)
- Газети/журнали
 - Бібліотеки
 - Друзі/родичі
 - Телебачення
 - Інтернет
14. Яку інформацію Ви найчастіше шукаєте? (обрати декілька позицій)
- Робочу
 - Про події в Україні та за її межами
 - Музику
 - Розважальну
 - Поради
 - Нічого не шукаю
15. Яку роль у Вашому житті грає інтернет?
- Інтернет – така ж важлива сфера мого життя, як і університет, друзі, без яких моє життя не було б цікаве
 - Інтернет – ще одне джерело інформації, яким іноді корисно користуватися
 - Інтернет – просто розвага

Я не користуюся інтернетом

16. Що Ви зазвичай робите, входячи в інтернет? (вибрати декілька позицій)

Шукаю потрібну мені інформацію

Читаю новини

Граю в ігри

Спілкуюсь

Отримую та надсилаю листи

«Блукаю» Інтернетом в пошуках цікавого

Я не користуюся інтернетом

Тест «Моя інформаційна культура» (Гендіної Н. І.)

ІНСТРУКЦІЯ

На кожне з 25 питань пропонуємо три варіанти відповіді, один із яких є найбільш правильним.

1. Здебільшого я до текстів ставлюся:

- а) з упередженням;
- б) зі значним інтересом;
- в) з ентузіазмом.

2. Ставлюся з великою повагою до тих, хто:

- а) знає все й завжди повідомляє найнеобхідніше, цікаве й незвичайне;
- б) цікавиться чимось визначеним та досконало знає це;
- в) знає не все, але цікавиться багато чим, легко змінює або поєднує захоплення.

3. Бюрократ – це:

- а) злочинець;
- б) несвідомий працівник;
- в) особа, яка не здатна ні на що й не знає своєї справи.

4. Думаю, в Інтернеті:

- а) завжди можна знайти все, що потрібно;
- б) не все знайдеш, що потрібно;
- в) майже нічого з того, що потрібно, не знайдеш.

5. Якщо мене з роботи направлять на курси підвищення кваліфікації, я:

- а) намагатимусь ухилитися, оскільки робота важливіша;
- б) поїду тільки тому, що так потрібно;
- в) поїду із задоволенням, хоча, можливо, потім і розчаруюсь.

6. На мою думку, посада секретаря:

а) дуже легка, її може виконувати будь-яка дівчина, яка має неповну вищу освіту;

- б) не дуже легка, вимагає хоча б невеликої підготовки;
- в) досить складна й вимагає кваліфікованої підготовки.

7. Напевно, інфаркти, інсульты:

- а) трапляються від сидячого способу життя;
- б) неминуче зло працівників розумової праці;
- в) трапляються через невміння організувати свою й чужу роботу.

8. Професія фахівця соціальної сфери:

- а) не є необхідною сьогодні;
- б) є необхідною сьогодні й завтра;
- в) необхідна сьогодні, але не завтра.

9. Вважаю, що кожен фахівець повинен читати в основному:

- а) книги за своєю спеціальністю;
- б) журнали за своєю спеціальністю;
- в) книги за суміжними спеціальностями.

10. Робота з «папірцями»:

- а) усе-таки досить принизлива порівняно з іншими професіями;
- б) принизлива, але й непочесна;
- в) якщо й непочесна, то принаймні дуже необхідна в наш час.

11. Інформатика в школі повинна:

- а) допомагати тільки у вивченні математики;
- б) навчити програмувати й користуватися комп'ютером;
- в) оновити весь навчальний процес.

12. Відвідуючи один і той же музей, я:

- а) намагаюся кожного разу оглядати все;
- б) обираю що-небудь цікаве;
- в) іду до чогось конкретного.

13. Документом є:

- а) художній фільм;
- б) не художній, а документальний фільм;
- в) не фільм, а папір з печаткою.

14. Низьку ефективність офісної праці пояснюють:

- а) несвідомістю, що межує з недбальством;

- б) відсутністю хорошої зарплати;
- в) невмінням організувати свою й чужу роботу.

15. Віртуальні журнали:

- а) знаю, що це таке, і користуюся ними;
- б) маю про це деяке уявлення;
- в) не знаю, що це таке.

16. Коли буваю в бібліотеці, то:

- а) намагаюся користуватися каталогом;
- б) зрідка звертаюся до каталогу;
- в) цілком обходжуся без каталогу.

17. Упевнений, що в архівах зберігають:

- а) майже всі чинні ділові папери;
- б) переважну більшість їх;
- в) меншість ділових паперів.

18. Намагаюся:

- а) свідомо фільтрувати надходження інформації (Інтернет, радіо, телевізор, книги, розмови), вибираючи тільки те, що мені потрібно;
- б) намагатися отримувати всю необхідну інформацію, щоб нічого не пропустити;
- в) обмежувати кількість інформації, використовуючи тільки найсуттєвіше.

19. Колір у нашому житті:

- а) має дуже велике значення – розкриває характер людини, діагностує хвороби, лікує, впливає на настрій і продуктивність праці, допомагає спілкуванню;
- б) напевно, це так, але сказано занадто гучно;
- в) маю сумніви щодо вищевказаного.

20. На тексти, що бувають «штампами», реаую:

- а) з бурхливим обуренням;
- б) негативно;

в) спокійно.

21. Поважаю:

а) однаково вченого-теоретика і фахівця-практика;

б) вченого-теоретика;

в) фахівця-практика.

22. Реферативні журнали я:

а) читав;

б) не читав, але маю про них уявлення;

в) маю сумнів, що зможу пояснити суть.

23. Реклама – справа:

а) дуже корисна;

б) корисна, але не завжди;

в) у нас взагалі не потрібна.

24. У своєму місті:

а) із задоволенням буду екскурсоводом для гостей, показуватиму старовину й розповідатиму цікаві історії, які знаю;

б) якщо й буду щось показувати гостям, то тільки не старовину;

в) не гратиму роль гіда для гостя.

25. Електронно-обчислювальна техніка:

а) тільки засіб, велика ефективність якого залежить від поєднання з іншими засобами і методами;

б) засіб, що вирішує безліч проблем;

в) нововведення, яке слід освоювати не поспішаючи.